

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich
Hanna Machińska

Warszawa, 12 XII 2018

KMP.572.5.2018

Pan
gen. bryg. SG Tomasz Praga
Komendant Główny
Straży Granicznej

Al. Niepodległości 100
02-514 Warszawa

Szanowny Panie Komendancze,

Rzecznik Praw Obywatelskich od 2008 roku pełni funkcję niezależnego organu wizytującego do spraw zapobiegania torturom i innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu (krajowy mechanizm prewencji) w rozumieniu Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (OPCAT).

Na mocy art. 19 ust. 1 OPCAT, Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur uprawniony jest do regularnego sprawdzania sposobu traktowania osób pozbawionych wolności w miejscach zatrzymań, za które w świetle art. 4 OPCAT uznaje się *jakiegokolwiek miejsce pozostające pod jurysdykcją i kontrolą Państwa Strony, gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem.*

W związku z nasilającym się w ostatnich latach zjawiskiem migracji osób do państw członkowskich Unii Europejskiej Rzecznik Praw Obywatelskich z uwagą przygląda się sytuacji cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Szczególne zainteresowanie budzi kwestia traktowania osób podlegających przymusowemu wykonaniu decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, które w świetle art. 329 ust. 3 Ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. 2013, poz. 1650) – dalej: ustawa o cudzoziemcach, *polega na doprowadzeniu cudzoziemca do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzony.* Na mocy przepisu ustępu 4. wspomnianego powyżej artykułu, doprowadzenie cudzoziemca do granicy

wykonywane jest przez komendanta oddziału Straży Granicznej, zgodnie z właściwością miejscową. Za doprowadzenie cudzoziemca od granicy do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego powrót następuje, odpowiedzialny jest natomiast Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce, w którym cudzoziemiec przekracza granicę. Nie ulega zatem wątpliwości, iż od momentu rozpoczęcia przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, aż do jego faktycznego przekazania funkcjonariuszom odpowiednich służb państwa, do którego jest zwracany, znajduje się on pod kontrolą Straży Granicznej. W związku z powyższym, mandat Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur do sprawdzenia sposobu traktowania osób podlegających przymusowemu powrotowi sięgać będzie poza granice terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku z powyższym, zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o przekazanie w trybie art. 17 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179) danych z lat 2015-2018 dotyczących następujących kwestii:

1. całkowitej liczby osób wydalonych z terytorium Rzeczypospolitej w trybie art. 329 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, z wyszczególnieniem informacji na temat:
  - a. liczby małoletnich pozostających bez opieki;
  - b. liczby cudzoziemców z niepełnosprawnościami;
  - c. liczby cudzoziemców, wobec których uprzednio toczyło się postępowanie o nadanie statusu uchodźcy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
  - d. liczby cudzoziemców, którzy w trakcie przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu wnieśli po raz pierwszy o nadanie statusu uchodźcy;
  - e. liczby cudzoziemców nieposiadających obywatelstwa żadnego państwa;
2. państw trzecich, do których w latach 2015-2018 przekazano cudzoziemców w trybie art. 329 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, z uwzględnieniem informacji na temat liczby zorganizowanych operacji powrotowych i liczby cudzoziemców przekazanych do każdego z tych państw, a także wskazanie sposobu wykonania decyzji (droga lądowa/powietrzna);
3. procedury powiadomienia cudzoziemca podlegającemu wydaleniu w trybie art. 329 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach o terminie wykonania decyzji;
4. procedury poddawania cudzoziemców badaniu lekarskiemu przed przymusowym wykonaniem decyzji o zobowiązaniu do powrotu;
  - a. liczby operacji powrotowych, w których uczestniczył personel medyczny;

5. procedury zastosowania i dokumentowania użycia środków przymusu bezpośredniego w trakcie przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu;
  - a. liczby przypadków zastosowania środków przymusu bezpośredniego w latach 2015-2018;
6. liczby zdarzeń nadzwyczajnych ujawnionych w czasie wykonywania decyzji w trybie art. 329 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach i procedury ich dokumentowania;
7. liczby operacji powrotowych objętych obserwacją, zgodnie z art. 333 ustawy o cudzoziemcach;
8. udziału strony polskiej we wspólnych lotach powrotowych (*joint return operations*) zorganizowanych lub koordynowanych przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej *Frontex*.

Z poważaniem

Heh